

פרשת נשא

"יְדַבֵּר אֶל אֶהֱרֹן וְאֶל בְּנָיו לֵאמֹר כֹּה תְבָרְכוּ אֶת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל אָמֹר לָהֶם: יְבָרְכֶךָ ה' וְיִשְׁמְרֶךָ: יָאֵר ה' פָּנָיו אֵלֶיךָ וְיִזְנֶךָ: יִשָּׂא ה' פָּנָיו אֵלֶיךָ וְיִשֵּׁם לָךְ שְׁלוֹם: וְשָׂמוּ אֶת שְׁמִי עַל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְאָנִי אֲבָרְכֶם" (במדבר ו')

השבת, אנו לומדים בפרשת השבוע על חנוכת המשכן. בסוף החנוכה מצווה הקב"ה את הכהנים במצוות 'ברכת כהנים'. בלימודנו הפעם, נלווה את ביאורו של הרב חיים כהן 'החלבן' על פי ספרו הנפלא 'טללי חיים'.

על פי 'החלבן' ברכת כהנים אינה 'עוד' מצווה המופיעה בפרשה, אלא היא הבריאח התיכון של כל הפרשה ואף של כל התגלות השכינה בעולם.

דבר זה מתבאר אף משם הפרשה 'נשא' המזכיר לנו את מטרת היציאה ממצרים. "אתם ראיתם אֲשֶׁר עָשִׂיתִי לְמִצְרַיִם וְאֲשָׂא אֶתְכֶם עַל כַּנְפֵי נְשָׁרִים וְאָבָא אֶתְכֶם אֵלַי". זהו הכח שהתחדש לאחר מתן תורה, הקב"ה רומם אותנו - נשא אותנו (ואף נשא אותנו מלשון נישואין, כפי שנראה בהמשך). זה התוכן הצפון בפרשת 'נשא' - ואשא אתכם אלי. מכאן נבין את הלשון החותמת את ברכת כהנים - ישא ה' פניו אליך.

ליל שבת

ברכת כהנים באה מתוך הקודש

"וַיְהִי בַיּוֹם הַשְּׁמִינִי ... וַיִּשָּׂא אֶהֱרֹן אֶת יָדָיו אֶל הָעָם וַיְבָרְכֶם וַיֵּרֶד מַעֲשַׂת הַחֲטָאֹת וְהֶעֱלָה וְהִשְׁלָמִים: וַיָּבֵא מֹשֶׁה וְאֶהֱרֹן אֶל מוֹעֵד וַיֵּצְאוּ וַיְבָרְכוּ אֶת הָעָם וַיֵּרָא כְבוֹד ה' אֶל כָּל הָעָם." (ויקרא ט')

זוהי הפעם הראשונה שבה מתגלה ברכת כהנים והיא החיתום של כל המעמד הגדול של חנוכת המזבח והמשכן (בגמרא נאמר שביום זה אף משה היה ככהן, וגם הוא בירך את העם, זבחים ק"א:).
ורק אז, לאחר ברכת הכהנים של אהרן והברכה המשותפת של משה ואהרן, ירדה שכינה:
"וַתֵּצֵא אֵשׁ מִלִּפְנֵי ה' וַתֹּאכַל עַל הַמִּזְבֵּחַ אֶת הָעֹלָה וְאֶת הַחֲלָבִים וַיֵּרָא כָּל הָעָם וַיִּרְאוּ וַיִּפְּלוּ עַל פְּנֵיהֶם" - התגלות השכינה בתחתונים, שכינה בתוך העם.

גם בפרשה שלנו ברכת כהנים סמוכה לפרשת חנוכת המזבח. מכאן שלשניהם עניין אחד - המשכת השכינה אל עם ישראל. ומתי זה מתרחש? 'ויצאו מאוהל מועד [ואז] ויברכו את העם'. הכהנים 'אנשי המקדש' מברכים את ישראל מתוקף קדושת המקדש, וממקום זה ממשיכה הברכה בכל מקום. מכאן נבין מדוע הברכה במקדש שונה מברכת כהנים בשאר 'המדינה', כאשר השינוי המרכזי הוא שרק בבית המקדש נאמרת הברכה בשם המפורש:

"כה תברכו את בני ישראל - בשם המפורש. אתה אומר בשם המפורש או אינו אלא בכינוי, ת"ל 'ושמו את שמי על בני ישראל' - בשם המפורש. ובמדינה בכינוי, דברי ר' יאשיהו. ר' יונתן אומר, הרי הוא אומר 'בכל המקום אשר אזכיר את שמי'. זה מקרא מסורס בכל מקום שאני נגלה עליך שם תהיה מזכיר את שמי. אכן אני נגלה עליך בבית הבחירה אף אתה לא תזכיר את שמי כי אם בבית הבחירה. מכאן אמרו שם המפורש אסור לומר בגבולים" (ספרי נשא ל"ט).

מדוע? רק בבית המקדש הקב"ה מתגלה בכל עוצמתו, ולכן רק שם מותר להזכיר את שמו המפורש. זאת משום שכל הזכרת שמו של הקב"ה גורמת לשינוי / גילוי / פעולה במציאות של התגלות הקב"ה (ומכאן גם נלמד מדוע אסור לומר 'סתם' את שם הקב"ה).

לעומת זאת שם 'אדנות' מבטא את אותו כח, רק באופן הגנוז שלו (תוספת הסבר: א-דני מלשון 'אדון כל הארץ' - כלפי חוץ העולם נראה כמתנהל באופן עצמאי; שם אדנות מראה שיש 'בעל בית' המושל ומתגלה בעולם). כאשר מברכים הכהנים את ברכת כהנים מחוץ למקדש, הם מגלים / חושפים את אורו של הקב"ה בעולם.

בירושלים ובמקדש - כל אחד זוכה "לראות את פני ה' אלהיך
במקום אשר יבחר", אבל בשאר המקומות - לא כל אחד זוכה לראות, ורק בזכות ברכת
כהנים - "יאר ה' פניו אליך".

לכן הכהנים מפנים תחילה את פניהם אל ארון הקודש, ורק אז (לאחר שהתמלאו)
מסתובבים אל הקהל. מקדושת המקדש (או ארון הקודש בבית הכנסת) הם פונים אל
העם.

סוד זה לימד אותנו גם שלמה בחנוכת בית המקדש. שם הוא איחל לכל אחד "יהיו עיני
ולבי שם כל הימים" (מלכים א', ט'). כלומר גם שאנחנו לא שם פיזי, אנחנו צריכים כל
הזמן לינוק מן המקום, מן הקדושה.

גם נבין מדוע נהגו שלא לברך ברכת כהנים בחו"ל: כיוון שברכת כהנים מגלה את
הקדושה של ירושלים שגנוזה בארץ, ורק צריך לגלותה. אך לעת עתה בחו"ל הקדושה
לא קיימת. בע"ה לעתיד לבוא אומר המדרש:

"עתידה ירושלים שתתפשט עד דמשק" (שיר השירים רבה ז, י"א). לאו דווקא באופן
ממשי, אלא שקדושתה תתרחב ותשפיע גם במקומות הרחוקים.

לסיכום -

"יברכה ה' מציון וראה בטוב ירושלים כל ימי חייה" (תהילים קכ"ח). הברכה שקיימת
בעולם יונקת את כוחה מתוך קדושתה של ירושלים וציון. כך גם עוצמתו של העם. נאמר
"ה' עז לעמו יתן ה' יברך את עמו בשלום" (תהילים כ"ט). ואיפה באה הברכה והכוח:
"נורא אלהים ממקדשיך אל ישראל, הוא נותן עז ותעצמות לעם, ברוך אלהים."

סעודת שבת

כוחה של הברכה

ברכה היא 'כח הדיבור' של הקב"ה. "בדבר ה' שמים נעשו וברוח פיו כל צבאם" - נעשו
בלשון עבר, וגם בכל רגע ורגע, הקב"ה מחייה את הכל בדיבורו: "לעולם ה' דברך נצב
בשמים" (לעולם, בהווה, תמיד).

כוח זה ניתן לעם ישראל - "ואשם דברי בפיך ובצל ידי כסיתיך, לנטע שמים וליסד ארץ,
ולאמר לציון עמי אתה" (ישעיה נ"א, ט"ז)

לכן - כח הדיבור שלנו, התפילות והברכות, הן המשך פועלו של הקב"ה. גם כשאנחנו
חושבים שמעשינו משנים משהו בעולם, תמיד צריך לזכור ש"ברכת ה' היא תעשיר".

ברכה היא 'כח הדיבור' של הקב"ה. "בְּדָבַר ה' שָׁמַיִם נִעֲשׂוּ:
וּבְרוּחַ פִּיּוֹ כָּל צְבָאָם" - נעשו בלשון עבר, וגם בכל רגע ורגע, הקב"ה מחייה את הכל
בדיבורו: "לְעוֹלָם ה' דְּבָרָךְ נִצָּב בַּשָּׁמַיִם" (לעולם, בהווה, תמיד).
כוח זה ניתן לעם ישראל - "וְאִשָּׁם דְּבָרֶיךָ בְּפִיךָ וּבְצִל יָדֶיךָ כִּסְיִתִיךָ, לְנִטְעַ שְׁמַיִם וְלִיסַד אָרֶץ,
וְלֵאמֹר לְצִיּוֹן עֲמִי אַתָּה" (ישעיה נ"א, ט"ז)

לכן – כח הדיבור שלנו, התפילות והברכות, הן המשך פועלו של הקב"ה. גם כשאנחנו
חושבים שמעשינו משנים משהו בעולם, תמיד צריך לזכור ש"בְּרַכַּת ה' היא תַעֲשִׂיר".
תחילה הקב"ה בירך את האבות בכח הברכה. "וְאַבְרָהָם וְאַגְדָּלָה שְׁמָךְ וְהָיָה בְּרַכָּה.
וְאַבְרָהָם מְבָרְכֶיךָ וּמְקַלְלֶיךָ אָאָר וְנִבְרַכְוּ בְּךָ כָּל מְשֻׁפָּחַת הָאָדָמָה". האבות הם אלו שהחיו
את העולם, ובהמשך, כך עשו ועושים עם ישראל. ובמיוחד הכהנים, ממשיכי האבות:
"אמר הקב"ה למשה הזהר לאהרן ולבניו שיהיו מברכים את בני ישראל. כה תברכו-
אמר הקב"ה: לשעבר הייתי זקוק לברך את בריותי. ברכתי לאדם הראשון ולאשתו
שנאמר 'ויברך אותם אלהים'. ברכתי לנח ולבניו שנאמר 'ויברך אלהים את נח ואת
בניו'. ברכתי לאברהם דכתיב 'וה' ברך את אברהם בכל'. אמר הקב"ה לאברהם מכאן
ואילך הרי הברכות מסורות לך שנאמר 'והיה ברכה'. ואברהם הוליד שניים, ישמעאל
ויצחק, ולא ברכן ... ויצחק ברך את יעקב ויעקב ברך לשנים עשר שבטים שנאמר 'כל
אלה שבטי ישראל שנים עשר וזאת אשר דבר להם'. מכאן ואילך אמר הקב"ה: הברכות
מסורות לכם, הכהנים יהיו מברכין את ישראל" (תנחומא נשא, ט).

סיכום המדרש: תחילה הקב"ה בירך, אך אח"כ – אברהם בירך למי שרוצה. ואם בחר
שלא יברך, לא תהיה ברכה!

אח"כ השתלשלו הדברים עד שנמסרו לכהנים – בידם כח הברכה.

לסיכום:

הברכה היא כוחו של הקב"ה. הקב"ה העניק לכל עם ישראל, ובמיוחד לכהנים, את
היכולת להמשיך את ברכתו.

איך זה עובד? מבאר הרשב"א: ברכה מלשון בְּרַכָּה (שו"ת הרשב"א ח"א תכ"ג). כשם
שישנה בריכת מים, ומשם מושכים תעלות לגינות שמסביב, כך הקב"ה הוא מקור
הברכה וממנו אנו מתברכים.

סעודת שלישית

ברכת כהנים – ביטוי לאהבה בין עמ"י לקב"ה

ברכת כהנים מראה את האהבה הרבה של הקב"ה לעמו. דבר זה מתבטא בריבוי הלשון 'פנים'.
פניו אליך. הפנים הם הפנימיות. הלב, האהבה. גילוי פנים = גילוי הפנימיות והאהבה.

ברכת הכהנים מעוררת מחדש בכל יום את האהבה הזאת,

ובמיוחד בבית המקדש, מקום משכן הכרובים שפניהם איש אל אחיו. מתוך האהבה הזאת באות כל הברכות בברכת כהנים: יברכך, ישמרך, ויחונך וכו'.

לפי הבנה זאת, הכהנים אינם העיקר בברכת כהנים, אלא העם מצד אחד והקב"ה מצד שני. איך רואים את זה?

א. הכהנים אינם המברכים, אלא רק המאפשרים את הברכה: "וְשָׂמוּ אֶת שְׁמֵי עַל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְאָנִי אֲבָרְכֶם", לכן שמו של הקב"ה מופיע בכל חלקי הברכה.

זאת מהות הכהן ובמיוחד אהרן, לחבר בין שני אוהבים, אם זה בין אדם לחברו, ואם זה בין אדם למקום. לכן הגמרא קוראת לכהנים 'שלוחי דרחמנא' - שליחי הקב"ה. "כִּי שִׁפְתֵי כֹהֵן יִשְׁמְרוּ דַעַת וְתוֹרָה יִבְקְשׁוּ מִפִּיהוּ כִּי מִלֶּאךָ ה' צְבָאוֹת הוּא" (מלאכי ב').

ב. הכהנים מברכים: 'לברך את עמו ישראל באהבה'. וכהן שאינו אוהב, אסור לו לברך (מובא בבאר היטב שו"ע או"ח קכ"ט ט ב, עפ"י הזוהר). – איך חלה הברכה? ברגע שכהן אוהב! האהבה היא הנשמה של הברכה!

מלווה מלכה

הברכה מגלה את האור והקדושה הגנוזים בעם ישראל

בתורה נאמר: "דַּבֵּר אֶל אֶהֱרָן וְאֶל בְּנָיו לֵאמֹר כֹּה תִבְרְכוּ אֶת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל אָמֹר לָהֶם." בציווי ישנן שני תוספות שלכאורה מיותרות: המילה 'כה' וכן 'אמור להם' (הרי כבר נאמר 'דבר אל אהרן').

הכוונה במילה 'כה', מזכירה את הפסוק: "נִלְכָּה עַד כֹּה וְנִשְׁתַּחֲוֶה וְנִשׁוּבָה אֲלֵיכֶם" (בראשית כ"ב).

עד כה- עד השכינה שבהר המוריה. וכפי שראינו מקודם, הברכה באה מתוך הר המוריה, מתוך הקודש.

במילים 'אמור להם' ישנה הנחיה הלכתית, אך גם חידוש עצום:

'אמור להם': מכאן ציווי לשליח הציבור להקריא מילה במילה את הברכה, כשהוא מעוטה בטלית, שהיא רמז ל"עֵטָה אֹר כְּשֶׁלְמָה". (רבנו בחיי)

לסיכום:

השליח מייצג את עם ישראל (-שליח ציבור), כשהוא מעוטף בטלית הוא מראה שהציבור כולו 'עטוף בשכינה' (-נלמד מן הפסוק עֵטָה אֹר -שכינה- כְּשֶׁלְמָה -כמו טלית). תפקידו של הש"ץ הוא להקריא לכהן, ורק אז כהן יכול לברך את העם.

אם קודם ראינו שהכהנים מקבלים את 'כוחם' מקדושת ארון הקודש או מקדושת המקדש, כאן הכהנים צריכים לקבל את 'כוחם' מכוח הציבור. משום שהכוח (הסגולה) כבר גנוז בתוכו – תפקיד הכהן הוא רק לגלות אותו.